

PUSH-BACKS 2020

Monitoring izveštaj sa severnih granica Srbije

APC/CZA

ASYLUM PROTECTION CENTER
CENTAR ZA ŽAŠTITU I POMOĆ TRAŽIOCIMA AZILA

ecre

European Council
on Refugees and Exiles

FENOMEN ILEGALNOG I NASILNOG GURANJA SA GRANICA (PUSH-BACK)

Od izbegličke krize 2015. i 2016. godine¹, koje predstavljaju prekretnice u rukovođenju migracijama u Evropi, a posebno na Balkanu, dolazi do pooštravanja kontrole granica, kako spoljnih granica Evropske unije (konkretno granica Hrvatske, Mađarske i Rumunije), tako i unutar EU, među zemljama članicama, a sa ciljem kontrolisanja, usporavanja i sprečavanja iregularnih migracija. Jedna od izuzetno loših praksi koja se nažalost ustalila prilikom odvraćanja ljudi od migriranja duž Balkanske rute² je postalo ilegalno guranje izbeglih ljudi³ iz jedne zemlje u susednu zemlju odakle su ušli, mimo procedura predviđenih zakonom i međunarodnim i/ili bilateralnim sporazumima na snazi, odn. praksa sprovođenja push-backova. Sredinom 2016. godine se radilo o sporadičnim slučajevima, o kojima je tek poneko od izbeglica bio spreman da govori. Danas, u 2020. godini, je situacija takva da u Srbiji gotovo da nema osobe koja je ušla u Srbiju, a da nije doživela push-back od strane granične policije komšijskih zemalja, poput Mađarske, Hrvatske i Rumunije, a ima i onih koji su doživeli „lančane push-backove“ ili „lančana guranja“, tj. bili push-backovani iz jedne u drugu susednu zemlju i tako kroz niz od više komšijskih zemalja kao domino efekat duž Balkanske migratorne rute.

COVID 19 pandemija je 2020. godine donela značajne promene u čitavom svetu i u različitim aspektima života, te tako i u migracijama. Proglašenjem pandemije korona virusa izbeglice u Srbiji su se našle u izuzetno nepovoljnem položaju, suočavajući se sa restriktivnim merama, ograničavanjem i ukidanjem slobode kretanja, nedostatkom smeštaja, nedovoljnim osnovnim uslovima za život, nasiljem i diskriminacijom. Sa druge strane, u pokušajima da nastave svoj put dalje, na granicama sa Mađarskom, Hrvatskom i Rumunijom, bivali su ilegalno gurani nazad uz Srbiju, uz veći intenzitet i učestalost nasilja i prekomerne upotrebe sile nego što je to bio slučaj tokom prethodnih godina.

U ovom dokumentu, biće predstavljena saznanja severne kancelarije Centra za zaštitu i pomoć tražiocima azila (APC/CZA), sa sedištem u Subotici, o push-backovima do kojih se došlo tokom monitoringa kršenja ljudskih prava izbeglih prilikom pokušaja prelaska i nasilnog vraćanja na teritoriju Srbije duž granica sa Mađarskom, Hrvatskom i Rumunijom tokom 2020. godine. Sve informacije, trendovi i zaključci predstavljaju proizvod terenskih zapažanja i intervjuja službenika APC/CZA sa izbeglima na terenu, a tokom kojih su izbegli svedočili o iskustvu i pretrpljenom nasilju tokom susreta sa graničnom policijom spomenutih zemalja kada su bili nasilno vraćani natrag u Srbiju, mimo bilo kojih zakonitih i međunarodnih pravila i procedura.

1. Prema procenama APC/CZA, tokom 2015. godine, Balkanskom rutom je prošlo preko 850 000 ljudi.
2. Balkanska ruta migracije predstavlja rutu kojom se izbegla lica kreću ka EU, sa početkom u Turskoj, koja se nastavlja kroz Grčku ili Bugarsku, zatim Makedoniju, Srbiju, i potom Hrvatsku ili Mađarsku, i dalje ka Sloveniji, Austriji i drugim evropskim zemljama. Od 2018. godine, ruta sve češće uključuje i Abaniju, Crnu Goru, kao i Bosnu i Hercegovinu i Rumuniju.
3. Migranata, tražilaca azila, izbeglica i svih drugih ljudi koji su u nevolji napustili dom i u iregularnoj ili legalnoj migraciji stigli u Srbiju

TREND OVI

Uprkos pandemiji korona virusa i uvedenim restrikcijama prema izbeglima, pa čak i uprkos ukidanju slobode kretanja, migracije su nastavljene, a u Srbiju je tokom 2020. godine svakodnevno ulazilo između 50 i 150 ljudi, najčešće iz pravca Makedonije, ali i iz Bugarske, Crne Gore i sa teritorije Kosova. Vanredno stanje u Srbiji, proglašeno 15. marta, a ukinuto 06. maja ove godine, dovelo je do privremenog zastoja u iregularnoj migraciji iz Srbije u EU, s obzirom da su svi izbegli zatečeni na otvorenom smeštani, često i silom, u već prepunjene prihvatne i azilne centre, te je u jednom trenutku u centrima boravilo preko 9000 ljudi, gotovo 50% više od ukupnih smeštajnih kapaciteta.⁴ Istovremeno, centri su sve vreme tokom trajanja vanrednog stanja bili čuvani od strane vojske i njihovo napuštanje je bilo zabranjeno. Odmah po ukidanju zabrane kretanja migracije su se neometano nastavile i veliki broj izbeglih ljudi je pokušao da napusti Srbiju u pravcu susednih zemalja članica EU i tamo zatraži azil.

Tokom terenskih poseta timova severne kancelarije APC/CZA, duž severnih granica sa Mađarskom, Hrvatskom i Rumunijom, u i okolo Subotice, Horgoša, Kelebije, kao i Kikinde, Majdana, Rabe, i Sombora, Bajmoka, Banatskog Aranđelova, Novog Kneževca, Kanjiže, na prostoru opštine Šid, Adaševaca, Principovca, itd., razgovarano je sa izbeglima koji borave kako u prihvatnim centrima, tako i na ulici, u napuštenim objektima, skvotovima, neformalnim naseljima u šumarcima i na drugim mestima, i prikupljana su svedočanstva na osnovu kojih su uočeni određeni trendovi u praksi *push-backovanja* ljudi natrag u Srbiju.

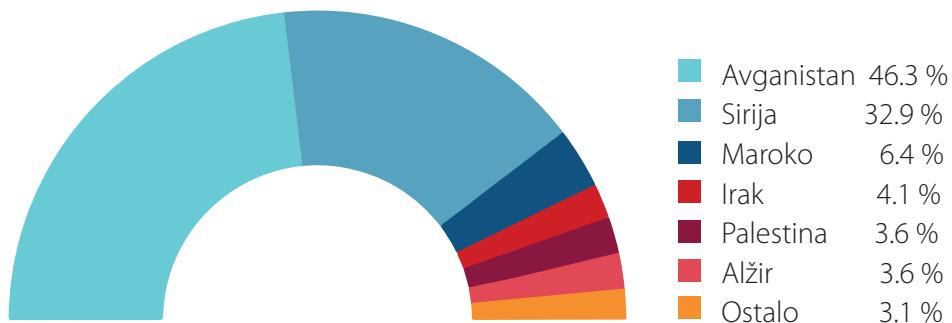
U 2020. godini od strane službenika APC/CZA zabeleženo je **preko 900 push-backova** iz Mađarske, Hrvatske i Rumunije, dok se procenjuje da se u proseku između 100 i 200 ljudi svakodnevno gura natrag u Srbiju.

Svaka osoba sa kojom je razgovarano, a koja je pokušala da nastavi dalje je makar jednom bila vraćena u Srbiju, dok je većina imala to iskustvo u proseku **3 puta**, a najveći broj **push-backova** koji je je jedna osoba doživela je čak **40 puta**.

Analizirajući podatke o zemljama porekla intervjuisanih izbeglih lica, zaključuje se da su gotovo podjednako zastupljene izbeglice iz arapskih zemalja (njpre Sirije, zatim Maroka, Iraka, Alžira i Palestine) i iz Avganistana, dok su ostale zemlje iz kojih ljudi dolaze Iran, Pakistan, Indija, Bangladeš, Jemen, Eritreja, Somalija, Sudan, Mali, Gana, Libija, Egipat, Turska, itd.

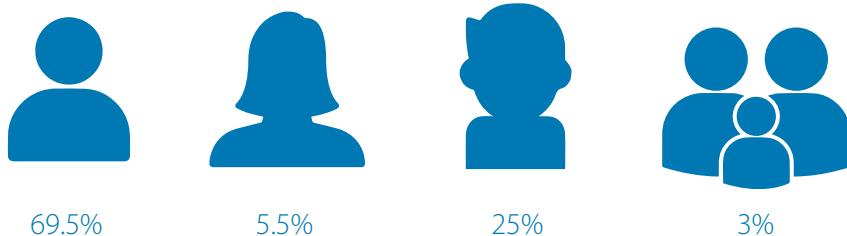
ZEMLJE POREKLA

4. Prema navodima Komesarijata za izbeglice i migracije, koji rukovodi svim centrima za smeštaj, smeštajni kapaciteti centara su u januaru 2020. godine iznosili 6140 kreveta, pre uvođenja vanrednog stanja su bili skoro skroz popunjeni, s obzirom da je u njima boravilo 5313 izbeglih (<https://kirs.gov.rs/media/uploads/Azil/profilni-centra/PC-SR-2020-01.pdf>), da bi tokom vanrednog stanja bili prepunjeni s obzirom da je u centrima boravilo čak 9073 ljudi (informacije pružene od strane Komesarijata za izbeglice i migracije na sastanku „Radne grupe za zaštitu dece izbeglica i migranata“, 08.05.2020.).

Kada govorimo o polu, većinu push-backovanih izbeglih lica čine muškarci samci, od kojih su četvrtina maloletnici bez pratnje, dok je svaka dvadeseta osoba ženskog pola. Nije zanemarljiv ni broj porodica koje su doživele nasilno vraćanje u Srbiju i koje u najvećem broju slučajeva dolaze iz Sirije i Iraka. Tako, službenici APC/CZA su stupili u kontakt sa gotovo 50 porodicama koje su imale ovo iskustvo, među kojima je osim odraslih bilo 40-oro dece.

Posebno je poražavajuć podatak da **preko 67%** intervuisanih govori o **fizičkom i psihičkom nasilju, oduzimanju i uništavanju lične imovine**, a kojem su izloženi od strane granične policije ukoliko se zateknu na teritoriji Mađarske, Rumunije i Hrvatske.

Fizičko nasilje

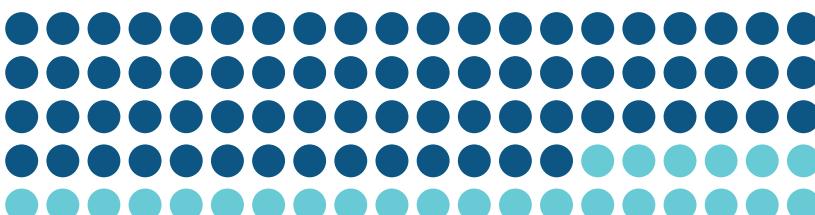
Najčešće prijavljivano fizičko nasilje je: šamaranje, udaranje pesnicama i pendrecima po ekstremitetima, najčešće nogama i rukama, ali i po leđima, šutiranje i gaženje. U pojedinim slučajevima prijavljeno je i korišćenje drugih predmeta, kao što su debele grane, bič ili slično tokom nanošenja fizičkih povreda.

Psihičko nasilje

Uz fizičko nasilje, često je bilo prisutno i psihičko nasilje u vidu: vređanja, zastrašivanja vikom, huškanjem pasa, pokazivanjem i uperivanjem vatreng oružja, pucanjem iz vatreng oružja. Posebno degradirajuće i okrutne prakse psihičkog nasilja i mučenja su uključivale: prisile da kleče, čuče, ili leže na stomaku u vodi po više sati i bez pomeranja, skidanje odeće i obuće po ekstremnim vremenskim prilikama, posebno ako pada kiša ili je veoma hladno, polivanje ledenom vodom, vezivanje ruku, stavljanje u kaveze, snimanje procesa mučenja.

Oduzimanje i uništavanje lične imovine

Oduzimanje i uništavanje lične imovine je najčešće uključivalo oduzimanje i uništavanje mobilnih telefona, oduzimanje novca, ali i odeće pa bi izbeglice bile primorane da se bez nje vraćaju peške natrag u Srbiju.

67%

intervuisanih izbeglih lica je doživilo nasilje od strane granične policije

MAĐARSKA GRANICA

U Mađarsku izbeglice ulaze u okolini Subotice, Horgoša, Kelebije, ali i okoline Sombora i Bačkog Brega.

S obzirom da duž cele granice postoji ograda visoka 4 metara, izbeglice je prelaze preskakanjem, pravljenjem rupa ili tunela i provlačenjem kroz ili ispod nje, ali i prelaženjem (čak i preplivavanjem) reke Tise.

Izbeglice poreklom iz Avganistana najčešće pokušavaju da pređu granicu u okolini Horgoša i Kelebije, dok druga velika grupa, izbeglice iz Sirije, najčešće to čine u okolini Sombora, odnosno Bačkog Brega.

Tokom *push-backova* iz Mađarske ustalila se procedura koja je prisutna bez obzira da li postoji nasilje ili ne, a koja uvek uključuje evidentiranje (pregledanje dokumenata ukoliko ih poseduju, uzimanje ličnih podataka, povremeno i uzimanje otisaka prstiju), snimanje videa i fotografisanje. Takođe, u drugoj polovini 2020. godine u nadzor granice uključila se i mađarska vojska, što do ove godine nije bio slučaj. Prisustvo vojske je posebno primetno u okolini rečnog dela granice, predelu kod Kanjiže. Prema izjavama izbeglih, vojska uglavnom kontaktira policiju, koja potom hvata izbeglica i push-backuje nazad u Srbiju. Ipak, postoje i prijave da vojska takođe direktno gura ljudi natrag u Srbiju i tom prilikom vrši nasilje nad njima.

S.A., 39 godina, poreklom iz Alžira, izjavljuje da je u grupi ljudi arapskog porekla prešao na teritoriju Mađarske u okolini Horgoša. Nakon što su uočeni, približila im se grupa vojnika sa oružjem. Kako je opisao, vojnici su ih šutirali, oduzeli im mobilne telefone, pa čak i pucali po zemlji, pored nogu čoveka poreklom iz Sirije, kako bi ih zastrašili. Nakon toga svi su fotografisani i uzeti su im lični podaci, te su vraćeni u Srbiju, kod graničnog prelaza Horgoš. (28.05.2020. Horgoš)

Nasilje o kojem izbeglice svedoče najpre uključuje fizičko, koje je gotovo uvek praćeno psihološkim u vidu zastrašivanja, vređanja i prisile.

K.S., 30 godina, poreklom iz Avganistana, opisuju poslednji put kada je u grupi od 10ak ljudi prešao granicu sa Mađarskom. Navodi da su uočeni od strane mađarske policije čim su preskočili zaštitnu ogradi. Potom, naterani su da kleče sat vremena na zemlji po kiši, te su u tom položaju primili i nekoliko udaraca nogom po leđima, pre nego što su gurnuti natrag na teritoriju Srbije. (26.05.2020., Subotica).

K.A., 49 godina, poreklom iz Egipta opisuje da je prilikom poslednjeg prelaska u Mađarsku povredio nogu nakon skoka sa ogradi, te je zapomagao od bolova. Mađarski policajci su mu prišli i rekli: „Evo ti hitna pomoć.“ i pustili pse na njega, a nakon nekoliko minuta zastrašivanja i podsmevanja, vraćen je u Srbiju. Noga mu je u gipsu. (09.11.2020., Subotica)

Izbeglice koje pokušavaju da pređu granicu preplivavanjem Tise, navode da ih mađarska policija najčešće prebija pendrecima po kolenima i stopalima, kada pojedini zadobiju prelome i nagnjećenja, kako bi ih onemogućili da se duže vreme ne kreću i ne prelaze na mađarsku teritoriju. U nekoliko slučajeva zabeležena je i potreba biber spreja:

Grupa izbeglica poreklom iz Avganistana, uzrasta između 17 i 27 godina je opisala da ih je mađarska policija nakon preplivanja reke Tise prvo suzavcem isprskala u lica, a zatim su ih jednog po jednog silom ugurali u službeno kombi vozilo, gde su ih šutirali po zadnjem delu leđa, najčešće po rebrima. (22.09.2020. Horgoš)

5. Kompleks od nekoliko šatora pod kontrolom mađarskih vlasti, koji je postavljen blizu tromeđe Mađarske, Srbije i Hrvatske, a otvoren po zatvaranju 2 mađarska tranzitna kampa na granici sa Srbijom, Roszke i Tompa, 21. maja 2021. godine, a posle presude Evropskog suda pravde od 14. maja 2021. godine, kojim je naloženo zatvaranje istih kampova zbog kršenja osnovnih ljudskih prava lica koja su neosnovano bila pritvorena u tim kampovima na granici sa Srbijom.

Tokom avgusta i septembra pa do kraja 2020. godine postalo je izraženo psihološko maltretiranje i ponižavanje.

L.A., 25 godina, i A.B., 28 godina, obojica poreklom iz Alžira, ispričali su da su ih mađarski policajci tokom nasilnog push-backa pre nedelju dana primorali da provedu klečeći 5 sati bez pomeranja, dok su ih povremeno zasipali ledenom vodom niz vrat. Nakon toga su im smrskani telefoni gaženjem, bačena hrana koju su sa sobom imali i vraćeni su na teritoriju Srbije. (09.09.2020. Subotica)

Više različitih grupa izbeglica iz Sirije i Palestine, uzrasta između 21 i 30 godina, su opisivali identične načine maltretiranja tokom push-backa u Srbiju. Prema njihovim navodima primoravani su da po nekoliko sati kleče ili stoje u mestu sa rukama ispred sebe, bez pomeranja. Ukoliko se neko pomeri ili zaspipi u tom položaju, dobija udarac pendrekom po leđima. (19.10.2020. Subotica)

Posebno degradirajuće, ponižavajuće i okrutne metode mučenja se najčešće dešavaju na Mađarskoj teritoriji, na samoj granici u okolini Bezdana i Bačkog Brega, gde izbeglice ili ulaze direktno iz Srbije u Mađarsku, ili prvo ulaze u Hrvatsku pa zatim u Mađarsku. Izbeglice opisuju da nakon što budu otkrivene od strane mađarske policije bivaju odvedene u "šator"⁵ u blizini granice, koji može da primi oko 40 ljudi, odakle, kada se nakupi dovoljan broj izbeglica, mađarska policija push-backuje ljudi u Srbiju, u okolini Bajmoka. U šatoru teraju izbeglice da kleče po više sati, da stoje nepomično sa rukama ispred sebe i tuku ih ukoliko se pomere.

S.P., 19 godina, poreklom iz Irana navodi da su ga mađarski policajci odveli u šator gde su ga prvo držali u većem kavezu pola sata, snimali i smejavili se. Nakon toga, nateran je da kleči 3 sata. (19.10.2020. Subotica)

Ovakve prakse izbeglice su prijavljivale i na drugim lokacijama na teritoriji Mađarske.

D.L., 27 godina, poreklom iz Senegala ispričao je da ga je mađarska policija uhvatila dok je pokušavao skriven ispod kamiona da pređe granicu. Prvo su ga isprskali biber sprejem, zatim naterali da licem prema zemlji leži u bari pola sata. Na kraju su mu vezali ruke konopcem i terali ga da hoda u krug, zatežujući kanap. Kako navodi, snimali su ga i smejavili se dok su ga ponižavali. (17.11.2020. Subotica)

Tokom oktobra i novembra 2020. godine, s obzirom na vremenske prilike, zahlađenje i padavine, ustalila se praksa teranja izbeglica da skinu sa sebe odeću i obuću. Neki od njih su potom i naterani da se oskudno odeveni i bosi vrati u Srbiju.

Grupa izbeglica iz Avganistana, uzrasta između 16 i 28 godina, navodi da su prilikom hvatanja od strane mađarske policije udarani pendrekom, šutirani i šamarani. Nakon toga su im oduzeti telefoni, te su naterani da skinu jakne i cipele i da bosi i oskudno obučeni pešače oko 30 kilometara kako bi bili gurnuti kroz ogradu u Srbiju. (03.11.2020. Subotica pruga)

Nažalost, navedeno nasilje i mučenje nije zaobišlo ni maloletnike bez pratrni. U brojnim svedočanstvima je isticano da ni mlađi maloletnici (uzrasta ispod 14 godina) koji se nađu u grupi ne budu pošteđeni batinjanja i zastrašivanja, iako je na osnovu njihovog fizičkog izgleda više nego očito da se radi o deci.

Z.A. i F.A., braća od 10 i 16 godina navode da su udarani više puta od strane mađarskih policajaca nakon što su preskočili ogradi i bili uhvaćeni u okolini Kelebije. Iako su maloletna lica bez pratrni, uzeti su im otisci prstiju i fotografisani su, nakon čega su vraćeni u Srbiju. (31.07.2020., Subotica pruga)

Grupa izbeglica poreklom iz Avganistana, uzrasta između 13 i 20 godina navodi da su ih mađarski policajci uhvatili prilikom prelaska u okolini Kelebije i naterali da kleče 4 sata u blatu, po kiši. Dok su klečali, mađarski policajci su sve vreme huškali pse na njih, i povremeno ih šutirali, pre nego što su vraćeni u Srbiju. (14.08.2020., Subotica)

U većini slučajeva izbeglice bivaju prepuštene same sebi kada se zateknu na teritoriji Srbije nakon *push-backa*. Potom se uglavnom vraćaju na lokacije na kojima su boravili, bilo da je u pitanju kamp, neformalno naselje ili šuma, gde čekaju sledeći odlazak na granicu. Ipak, krajem 2020. godine, u decembru, pojatile su se naznake nove prakse. Naime, izbeglice iz Sirije su navodile da kada su uhvaćene u Mađarskoj, u blizini Sombora, obično budu gurnuti u Srbiju u okolini Bajmoka i tom prilikom imaju kontakt sa srpskom policijom koja im uzima otiske prstiju, nekad čak i zenica i potom uputi u kampove.

RUMUNSKA GRANICA

U Rumuniju izbeglice ulaze u okolini Kikinde kao i sela Majdan i Rabe. Uglavnom se radi o izbeglicama poreklom sa arapskog govornog područja, najpre poreklom iz Sirije i Iraka, dok se izbeglice iz Avganistana ređe opredeljuju za ovu rutu. S obzirom da najveći broj porodica dolazi upravo iz Sirije, svedočanstvo o *push-backovima* čitavih porodica su upravo prikupljena sa ove granice.

U 2020. godini novina je da je gotovo svaki *push-back* duž rumunske granice nasilan i da i žene i deca nekad nisu poštedene toga, što nije bio slučaj u prethodnoj 2019. godini.

Kada je u pitanju pristup azilnoj proceduri, izbeglice navode da im je pristup azilu bio onemogućen od strane rumunske policije i da su *push-backovani* uprkos tome što su eksplicitno izrazili nameru da traže azil u Rumuniji pred pripadnicima rumunske policije.

M.A.S., 20 godina, poreklom iz Sirije, navodi da je smešten u kampu u Somboru odakle je došao na granicu sa Rumunijom kako bi nastavio dalje. Odmah nakon prelaska granice, grupa u kojoj je putova je uočena od strane rumunske policije. Kaže da su ih odveli u šumu, gde im je naređeno da sednu na zemlju. Potom policajci su počeli da ih udaraju pendrecima po leđima. Kada su izrazili nameru za azil policajci su im rekli da je kamp pun, te ih gurnuli nazad u Srbiju. (22.06.2020., Subotica park)

Izbeglice koje su imale kontakt sa policijom u Temišvaru navode da su bili suočeni sa izborom – da daju otiske prstiju, ili da budu u zatvoru mesec dana. Šta god da izaberu, dobijali su otkaz boravka i bili *push-backovani* nazad u Srbiju. Takođe su naveli da im je priprećeno da će ukoliko sledeći put budu uhvaćeni u ilegalnom ulasku i boravku na teritoriju Rumunije, dobiti kaznu zatvora 6 meseci i biti ponovo pushback-ovani u Srbiju.

Nasilje prilikom push-backa o kojem izbeglice svedoče je u većini slučajeva fizičko i uključuje prebijanje pendrecima od strane policije. Često je prisutno i oduzimanje novca i uništavanje telefona. Nasilje je posebno bilo pojačano u drugoj polovini 2020. godine.

Grupa izbeglica poreklom iz Sirije, uzrasta između 23 i 36 godina, navodi da su ih tokom nekoliko pokušaja prelaska granice rumunski policajci, ponekad u uniformama specijalaca i maskirani, tukli pendrecima, polomili telefone i punjače, i oduzeli im novac, pre nego što su ih gurnuli nazad u Srbiju. (13.08.2020. Majdan, Raba)

Fizičko nasilje tokom push-backova je nekad toliko intenzivno da je dolazilo i do preloma ektremiteta, najčešće podlaktica.

K.D., 25 godina, poreklom iz Sirije, navodi da je sa grupom od 7 lica iz Jemena i Sirije pokušao da pređe na rumunsku teritoriju kod Banatskog Aranđelova (u blizini Majdana). Prebijeni su od strane rumunske policije i smrskani su im telefoni. Kaže da su ih tukli po kolenima i rukama, i da je tom prilikom izbeglici iz Jemena koji je bio sa njima u grupi polomljena ruka, ispod laka. Nakon push-backa srpska policija ga je odvezla u bolnicu u Kikindu.

Alarmantno je da i žene izjavljuju da su pretrpele fizičko nasilje i bile udarane pre nego što bi bile gurnute natrag u Srbiju zajedno sa grupom sa kojom putuju.

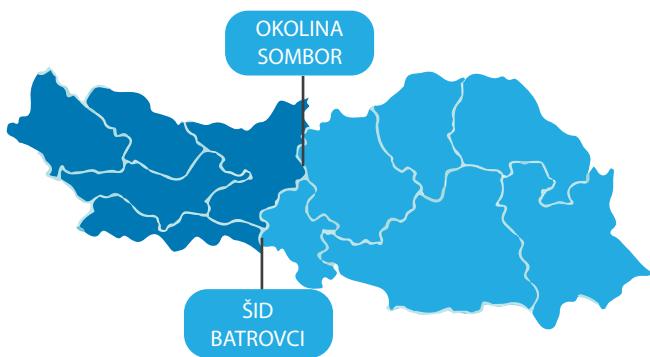
S.A.M., uzrasta 20 godina, poreklom iz Sirije je ispričala da je rumunска policija nasilno vratila nju i grupu izbeglica iz Sirije, od kojih su, pored nje, bile još dve mlade žene, a jedna od njih u 3. mesecu trudnoće. Kako navodi, žene su udarili jednom do dva puta pendrekom po leđima, dok su muškarce u grupi šutirali i više puta udarali pendrecima. Oduzeti su im telefoni, punjači, i sav novac koji su imali sa sobom. Nakon toga, push-backovani su u Srbiju. (21.10.2020. Subotica)

Osim fizičkog nasilja, izbeglice su prijavljivale i psihološko nasilje, kao i posebno okrutne i ponižavajuće metode fizičkog zlostavljanja.

Grupa izbeglica poreklom iz Sirije, uzrasta između 17 i 32 godine, navela je da su, osim što ih je rumunска policija tukla palicama, bili prinuđeni da kleče tri sata na kolenima i gledaju u zemlju, pre push-backa u Srbiju. (02.03.2020. Subotica)

Šestoro izbeglica arapske etničke grupe, uzrasta između 18 i 30 godina, ispričali su kako ih je rumunска policija fotografisala zatim i pretukla, pre nego što ih je gurnula nazad u Srbiju. Među službenicima policije posebno je agresivan bio policajac kojeg opisuju kao krupnog, visokog oko 2 metra, sa pirsingom, koji ih je bičevao bičem za konje, neke od njih čak i po licu. (07.09.2020. Majdan)

Za razliku od iskustava izbeglica koje su push-backovane sa teritorije Mađarske, izbeglice koje su ovo iskustvo doživele na granici sa Rumunijom navode da se često dešava da rumunski policijski kontaktiraju srpsku policiju, koji nakon push-backa pronađu i preuzmu gurnute izbeglice i upute ih u kampove.

HRVATSKA GRANICA

U Hrvatsku izbeglice ulaze u okolini Sombora (na tromeđi Srbije, Hrvatske i Mađarske) kao i u okolini Šida i Batrovaca. Granicu pokušavaju da pređu peške, skriveni u vozlu, kamionu, koristeći čamce, itd.

Procenjuje se da duž hrvatske granice uglavnom boravi do 1000 ljudi, van prihvatnih centara, a da najmanje 70 ljudi bude push-backovano u Srbiju svakog dana. Većina push-backovanih izbeglica dolazi iz Avganistana, ali su prisutne i porodice, najpre iz Sirije, koje imaju ovo iskustvo.

Kako izbeglice opisuju, najviše su izložene fizičkom nasilju u vidu udaranja pendrecima ili šutiranja od strane hrvatske policije. Praksa oduzimanja i uništavanja telefona i novca je takođe česta pojava tokom push-backa sa hrvatske granice. U nekim slučajevima se takođe i evidentiraju – uzimaju im se podaci, otisci prstiju, a neki čak navode i da su im skenirane zenice.

Osim fizičkog nasilja i uništavanja telefona, u nekoliko slučajeva izbeglice su navele i da im je oduzimana i uništavana odeća i da su naterani da se oskudno obučeni vrate u Srbiju. Ovakva praksa je posebno pojačana krajem 2020. godine kada je postalo hladnije.

A.S., uzrasta 20 godina, poreklom iz Bangladeša, navodi da je sa grupom prešao u Hrvatsku, gde su zatečeni od strane hrvatske policije. Najpre su naterani da skinu svu odeću, koju su potom policijski spalili zajedno sa rančevima i ostalom ličnom imovinom. Na kraju su push-backovani u Srbiju, u okolini Šida. (25.06.2020, Kikinda)

Osim push-backova u Srbiju, izbeglice izjavljuju da su bile žrtve guranja u Bosnu, kao i lančanog guranja iz Slovenije i da su tim prilikama bili pretučeni od strane hrvatske policije.

Grupa izbeglica poreklom iz Avganistana, uzrasta između 20 i 30 godina je podelila da redovno pokušava prelazak u Hrvatsku, tako što pređu granicu u okolini Batrovaca, te se potom upućuju prema odmaralištima za teretne kamione na autoputu. Prilikom poslednjeg puta kada su pokušali da prođu dalje skriveni u prikolici kamiona, uočeni su od strane hrvatske policije, koja ih je udarala pendrecima po leđima, te prebacila na teritoriju Bosne, iako su u Hrvatsku ušli iz Srbije. (10.11.2020., Šid)

M.M., 15 godina, preklom iz Avganistana, navodi da je u grupi od 4 izbeglice prvo otišao u Bosnu, zatim u Hrvatsku i na kraju u Sloveniju, gde su bili uhvaćeni od strane slovenačke policije, koja ih je predala hrvatskoj policiji. Potom ih je hrvatska policija pretukla a zatim push-backovala u Srbiju. (01.08.2020., Subotica park)

Kada su u pitanju izbegle porodice, one se najčešće push-backuju u Srbiju kod Tovarnika. Među uzetim izjavama nije bilo opisa fizičkog ili psihičkog nasilja prema porodicama od strane hrvatske policije, ali porodicama jesu bile uskraćene informacije i mogućnost da traže azil u Hrvatskoj, pri čemu su ih policajci pogrešno informisali da su sigurni i da će moći da traže azil i ostanu u Hrvatskoj, a onda su ih ipak naterali da potpišu izjave koje nisu razumeli i ilegalno ih gurnuli nazad u Srbiju.

A.A., 23 godine, poreklom iz Pakistana, ispričao je kako je sa suprugom i dvoje dece od 9 meseci i 2,5 god peške prešao granicu kod Šida, te su nakon dolaska do prve železničke stanice u Hrvatskoj ušli u voz. U vozu, na 50 km pre Zagreba, uočeni su od strane policije, te su odveženi u policijsku stanicu, gde im je rečeno da će potpisati zahtev za azil. Iako su se sporazumevali sa policijom na jednostavnom engleskom, nisu razumeli šta su potpisali. Na kraju ih je policija bez ikakvog objašnjenja ubacili u maricu i vraćeni na teritoriju Srbije. (02.07.2020. Šid)

Push-backs 2020, Monitoring izveštaj sa severnih granica Srbije

Copiright © 2021 Centar za zaštitu i pomoc tražiocima azila. Sva prava zadržana.

APC/CZA (Centar za zaštitu i pomoc tražiocima azila/Asylum Protection Center) je nevladina, neprofitna, nezavisna lokalna organizacija, specijalizovana za zaštitu tražilaca azila, lica koja su dobila azil, prognanih lica i lica koja su u nevolji migrirala u Srbiju. Osnovana je u decembru 2007. od grupe mlađih profesionalaca koji su se bavili zaštitom izbeglica (pravnika, psihologa, pedagoga, politikologa i socijalnih radnika) sa stečenim iskustvom u zemljama EU, a sa zajedničkim ciljem zaštite osoba koje beže od progona, izgradnje i poboljšanja srpskog azilnog sistema, borbe protiv ksenofobije i predrasuda prema izbeglicama, rada na integraciji i rada na izgradnji dijaloga i interakcije sa izbeglicama u lokalnim zajednicama i srpskom društvu u celini.

APC/CZA pruža pravnu, psihosocijalnu pomoć i pomoć u interakciji, socijalnoj inkluziji, zapošljavanju i integraciji, tražiocima azila/licima kojima je dodeljen azil/izbeglicama i migrantima, duže od 14 godina širom Srbije i kao takva organizacija je priznata u Strategiji Vlade Republike Srbije za upravljanje migracijama (Službeni glasnik Republike Srbije br. 59/2009).

APC/CZA je član ECRE (Evropski savet za izbeglice i prognane) od 2011. godine, član IDC (Međunarodne anti-pritvorske koalicije) od 2015. godine, član Srpskog Konventa (Nacionalna konvencija o Evropskoj uniji - NCEU) i član Konsultativnog foruma i VEN-a EASO (Kancelarija za podršku azilu Evropske unije).

**ASYLUM PROTECTION CENTER /
CETAR ZA ZAŠTITU I POMOC TRAŽIOCIMA AZILA**
Belgrade Address: Mišarska 16, 11118 Belgrade

Regional Migrant/Asylum Info Centres:
Braće Radić 3, 24000 Subotica, Serbia
Vase Smajevića 11, 17523 Preševo, Serbia

Tel/Fax:
+381 63 70 47 090; +381 11 323 30 70;
+381 11 407 94 65; +381 69 267 0503; +381 63 704 7080

Email: sediste@apc-cza.org; rados.djurovic@apc-cza.org
Website: www.apc-cza.org; www.azilsrbija.rs

Facebook: www.facebook.com/AziliUSrbiji
Twitter: www.twitter.com/APC_CZA
Instagram: www.instagram.com/asylumprotectioncenter

**Smartphone Application
Asylum in Serbia:**

Available to download from Android
or Windows Apps Store to your
smartphone device

